Malacologische aantekeningen

door

L. A. W. C. Venmans

1. Legsels van Physa fontinalis (L.)

Volgens N e k r a s s o w (1929) worden de eieren van deze soort gelegd in de maanden Mei tot Juli, en wel 10—20 per legsel. G e r m a i n (1930) geeft als aantal 5—22 op, H a z a y (1881) vermeldt 20—30.

In mijn aantekeningen betreffende de legsels van een aantal te Utrecht gevonden exemplaren vind ik de volgende gegevens: alle legsels werden gedeponeerd op 10 April 1945.

Ik moet hierbij de volgende merkwaardigheid vermelden: onderzoekingen in het Zoölogisch Laboratorium der Rijksuniversiteit te Utrecht op Lymnaea stagnalis L. hebben uitgewezen, dat het leggen van eieren bij deze soort gestimuleerd wordt door toevoeging van Hydrocharis morsus-ranae in het aquarium (zie: R a v e n en B r e t s c h n e i d e r, Arch. Néerl. Zool. 6, 1942). Gemiddeld drie uren na toevoeging daarvan (bij lagere temperaturen wordt het proces vertraagd tot 4 à 5 uren) volgt bij Lymnaea stagnalis het afzetten van een eiersnoer. Bij de Physa's van Utrecht, die ik in afzonderlijke kweekglazen had gebracht, had ik enkele dagen na de vangst Hydrocharis-plantjes in het water gedaan. Jammer genoeg lette ik niet op het juiste tijdstip, waarop de eitjes gelegd werden, doch merkwaardigerwijze bevond zich in ieder der acht kweekglazen de volgende morgen een vers legsel.

Nr.	Substraat	Aantal eieren	Lengte v.h. Legsel	Breedte v. h. Legsel	Gemiddelde grootste diameter der eieren	Gemiddelde kleinste diameter der eieren
1	wier	9	5.6	4.4	0.97 (0.94—1.00)	0.86 (0.80—0.92) mm
2	onderkant blad	12	7.0	4.0	1.24	1.00 mm
3	onderkant blad	21	9.0	6.2	1.28	0.96 mm
4	onderkant blad	27	12.8	4.8	1.16	0.92 mm
5	plantenstengel	13	7.0	3.2	1.16	0.88 mm
6	onderkant blad	20	9.0	6.8	1.16 (1.12—1.20)	0.92 (0.88—0.96) mm
7	bovenkant blad	12	6.0	5.2	1.24 (1.20—1.28)	1.00 mm
8	glaswand	6	5.0	3.8	1.12	0.88 mm

Volgens H a z a y zijn de legsels van **Physa fontinalis** langwerpig ovaal, volgens N e k r a s s o w kort-ovaal. Uit bovenstaande gegevens blijkt, dat de vorm der legsels zeer variabel is: zowel kort-ovale als langwerpig-ovale komen voor. Deze variabiliteit vertoont zich evenzeer in het aantal eieren per legsel en ook in de afmetingen der eitjes. N e k r a s s o w noemt een lengte van 0.92—0.97 mm en een breedte van 0.70—0.78, terwijl bijv. G e r m a i n een diameter van 0.5 mm opgeeft. In bovenstaande legsels varieert de lengte der eitjes van 0.94—1.28 mm, de breedte van 0.80—1.00 mm.

Geciteerde literatuur

Germain, L., 1930. Mollusques terrestres et fluviatiles. Faune de France. Paris, Lechevallier.

Hazay, J., 1881. Die Molluskenfauna von Budapest. Malak. Blätter, (N.F.) vol. 4.

Nekrassow, A. D., 1929. Vergleichende Morphologie der Laiche von Süsswassergastropoden. Zeitschr. Morph. Oekol. Tiere, vol. 13.

2. **Succinea putris L.**

Volgens de Fauna van Nederland Dl. VII bladz. 244 heeft bij **Succinea putris L.** de copulatie plaats in voor- en najaar en worden de geelachtige eieren bij ± 40 tegelijk gelegd.

Op 6 Juli 1948 trof ik te Tilburg, Broekhoven, een paartje in copula aan. Dit stemt dus wel overeen met wat G e r m a i n in zijn Mollusques terrestres et fluviatiles (Paris 1930) op bldz. 459 zegt: „elles s'accouplent du printemps à l'automne."

De dieren werden in een kweekglas opgesloten, en reeds op 12 Juli 1948 vond ik op het op de bodem liggende filtreerpapier 40 bruin-gele eitjes afgezet. Daar ik voordien het kweekglas niet heb gecontroleerd, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de eieren reeds vóór die datum zijn gelegd. De eieren waren gelatineus, zaten bijeen in een ongeveer 1.5 cm lang snoer en hadden een diameter van ongeveer 0.9 mm. Op 24 Juli 1948 bleken de eitjes te zijn uitgekomen en liepen de jonge slakjes reeds rond langs de glaswanden.